

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy

LBY.410.007.05.2022

Dariusz Witczak
Burmistrz Kruszwicy
Urząd Miejski w Kruszwicy
ul. Nadgoplańska 4, 88-150 Kruszwica

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/052 Realizacja wybranych inwestycji w województwach

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Kruszwicy ¹ , ul. Nadgoplańska 4, 88-150 Kruszwica
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dariusz Witczak, Burmistrz Kruszwicy, od 6 grudnia 2010 r. ²
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Planowanie i przygotowanie do realizacji inwestycji.2. Wybór wykonawcy inwestycji.3. Przebieg inwestycji i nadzór nad realizacją procesów inwestycyjnych.4. Utrzymanie stanu technicznego obiektów budowlanych.5. Wydatkowanie i rozliczanie środków publicznych na inwestycję.
Okres objęty kontrolą	Lata 2010-2022 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych ³) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Andrzej Szulc, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/60/2022 z 1 kwietnia 2022 roku2. Robert Elwertowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/57/2022 z 1 kwietnia 2022 roku/

(akta kontroli str. 1-7)

¹ Dalej: „Urząd”.

² Dalej: „Burmistrz”.

³ Zakończenie czynności kontrolnych: 6 lipca 2022 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna kontrolowanej działalności⁵

OCENA OGÓLNA

NIK pozytywnie ocenia dokonanie przed przystąpieniem do realizacji inwestycji „Budowy mostu nad rzeką Noteć wraz z przebudową drogi gminnej nr 150833C w miejscowości Kobylniki”⁶ analizy i oceny stanu technicznego istniejącego mostu, obejmującej warianty dalszego postępowania i koszty. W strukturze organizacyjnej Urzędu prawidłowo przypisano zadania, obowiązki oraz uprawnienia związane z planowaniem i przygotowaniem Inwestycji, a pracownicy, którym je powierzono byli odpowiednio przygotowani do ich realizacji. Właściwie zorganizowano proces budowy zapewniając opracowanie projektów oraz wykonanie i odbiór robót budowlanych przez osoby o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych. Wykonawców dokumentacji projektowej i Inwestycji oraz inspektora nadzoru wyłoniono zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych⁷. Środki na realizację zaplanowano w odpowiedniej wysokości. Na Inwestycję pozyskano zewnętrzne dofinansowanie. Roboty budowlano-montażowe wykonano terminowo i prawidłowo rozliczono. Osiągnięto zaplanowany cel zadania inwestycyjnego budowy mostu, a po jego zakończeniu założono książkę obiektu mostowego i prowadzono dzienniki objazdu drogi. Wydatki na realizację Inwestycji zostały poniesione we właściwej wysokości, przewidzianej w budżecie Gminy na 2021 r. Prawidłowo rozliczono otrzymane dofinansowanie.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły:

- odebrania przedmiaru robót mostowych, który nie zawierał części wymaganych danych;
- niewystąpienia do wykonawcy z żądaniem zapłaty kary umownej w kwocie 30 500,00 zł z tytułu opóźnienia w wykonaniu przedmiotu zamówienia;
- przyjęcia od wykonawcy inwestycji zabezpieczenia należytego wykonania umowy zawierającej zapisy ograniczające uprawnienia Zamawiającego do zaspokojenia roszczeń z tego zabezpieczenia;
- nieposiadania załączników do umowy o dofinansowanie;
- nieprzeprowadzenia okresowych kontroli stanu technicznego drogi gminnej nr 150833C oraz nieprowadzenia dzienników objazdu przed jej przebudową;
- niesporządzenia i nieprzekazania do Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad⁸ karty obiektu mostowego;
- nieustalenia numeru ewidencyjnego (JNI⁹) dla wybudowanego mostu.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: „Inwestycja” lub „zadanie inwestycyjne budowy mostu”.

⁷ Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm., dalej: „Pzp”.

⁸ Dalej: „Generalny Dyrektor”

⁹ Jednolity numer inwentarzowy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

1. Planowanie i przygotowanie do realizacji inwestycji.

1.1. W 2017 r. przed przystąpieniem do realizacji inwestycji „Budowa mostu nad rzeką Noteć wraz z przebudową drogi gminnej nr 150833C w miejscowości Kobylniki” dokonano analizy i oceny stanu technicznego istniejącego mostu. Celem opracowania było określenie jego stanu wraz z inwentaryzacją geometryczną oraz wariantowymi propozycjami dalszego postępowania z obiektem. W wyniku analizy stwierdzono, że most był w stanie niepozwalającym na jego dalszą eksploatację, gdyż utracił zdolność bezpiecznego przenoszenia obciążeń użytkowych zarówno taborem samochodowym, jak i ruchem pieszych. Zawarto w niej m.in.:

- cztery warianty strategii dalszego postępowania, tj.: nieprowadzenie żadnych prac rewitalizacyjnych na obiekcie; tymczasowe przystosowanie obiektu wyłącznie dla ruchu pieszych; odnowa istniejącego obiektu oraz nowy obiekt;
- zestawienie przybliżonych kosztów i efektów działań dla wariantów postępowania z obiektem.

Zgodnie z zawartymi w opracowaniu zaleceniami ze względów technicznych i ekonomicznych wskazano jako najkorzystniejszy wariant budowę nowego obiektu. Dokonanie analizy zlecono osobie posiadającej uprawnienia budowlane w specjalności konstrukcyjno-inżynierskiej w zakresie projektowania mostów oraz do przeprowadzania przeglądów obiektów inżynierskich. Koszt opracowania analizy wynosił 15 tys. zł.

Burmistrz wyjaśnił m.in., że zgodnie z posiadaną opinią najbardziej uzasadnionym wariantem dalszego postępowania była budowa nowego obiektu po wcześniejszej rozbiórce dotychczasowej przeprawy tymczasowej. To stałe rozwiązanie o trwałości ok. 100 lat, które zapewniało przejezdność drogi i umożliwiała prowadzenie ruchu zarówno pieszego jak i kołowego o wymaganym tonażu. Przy zastosowaniu trwałej nawierzchni bitumicznej nie zachodziła konieczność ponoszenia kosztów związanych z jej utrzymaniem, tak jak to miało miejsce przy dotychczasowej nawierzchni drewnianej. Nowy obiekt spełniał wymagania związane z ochroną środowiska oraz zachowywał skrajnię żeglugową. Ponadto nowy most charakteryzował się wysokimi walorami estetycznymi jako element krajobrazu. Droga gminna przebiegająca przez wskazany obiekt łączyła drogę krajową nr 62 z drogą powiatową nr 2568C. W przypadku awarii lub prac prowadzonych na drodze krajowej nr 62 w Kruszwicy, szczególnie z uwzględnieniem wyłączenia obiektu mostowego na tej drodze, ruch prowadzony był drogą gminną w Kobylnikach, co również miało wpływ na postępujące uszkodzenia wcześniejszego obiektu. Uszkodzony most był jedyną alternatywą dla mieszkańców i podróżnych w wypadku zamknięcia lub uszkodzenia mostu w ciągu drogi krajowej.

(akta kontroli str. 18, 22, 24, 25,30-40)

Burmistrz w Regulaminie organizacyjnym Urzędu powierzył Referatowi Planowania, Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych¹⁰ realizację zadań m.in. w zakresie: koordynowania działalności inwestycyjnej Gminy oraz pozyskiwania środków z funduszy Unii Europejskiej i innych źródeł zewnętrznych; opiniowania udzielanych zamówień publicznych w zakresie ich zgodności z Pzp; zarządzania drogami gminnymi i urządzeniami związanymi z drogą; a od 21 lipca 2020 r. również

¹⁰ Dalej: „Referat”.

prowadzenia spraw wynikających z ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹¹ dotyczących obiektów kubaturowych i infrastrukturalnych oraz inwestycji, których inwestorem jest Gmina.

W okresie objętym kontrolą zadaniami przewidzianymi dla nadzoru właścicielskiego zajmowało się bezpośrednio trzech pracowników Referatu, w tym Kierownik. W 2018 r. nastąpiła zmiana na stanowisku osoby zajmującej się zamówieniami publicznymi. Pracownikom nadano zakresy czynności obejmujące powierzone zadania. Do realizacji zadań związanych z Inwestycją zatrudniono odpowiednią liczbę pracowników, którzy posiadali właściwe doświadczenie i wykształcenie.

Opracowanie dokumentacji projektowej Inwestycji, wykonie robót budowlanych oraz ich odbiór powierzono osobom o kwalifikacjach zawodowych wymaganych art. 18 ust. 1 Prawa budowlanego.

(akta kontroli str. 8-18, 92, 93, 149-157, 188, 222, 223, 255-268, 415-420, 502)

1.2. W budżecie¹² Gminy na rok 2021 zaplanowano na Inwestycję 16 300,8 tys. zł, w tym 3 220,8 tys. zł z dochodów własnych oraz 13 080 tys. zł przyznanych przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego¹³ na podstawie umowy¹⁴ z 9 listopada 2020 r. o udzielenie dofinansowania ze środków pochodzących z Funduszu Dróg Samorządowych. Wydatki na realizację Inwestycji, w tym wykonanie robót budowlanych oraz pełnienie funkcji inspektora nadzoru poniesiono w zaplanowanych w budżecie wysokościach. Nie finansowano zadania ze środków pochodzących z kredytów lub pożyczek.

(akta kontroli str. 18, 19, 43-45, 65-74, 317-331, 565, 567)

1.3. Opracowanie dokumentacji projektowej dla zadania inwestycyjnego budowy mostu powierzono wykonawcy wyłonionemu po przeprowadzeniu przetargu nieograniczonego, o którym mowa w art. 39 Pzp. Wybrano wykonawcę, który przedstawił ofertę odpowiadającą treści ogłoszenia o zamówienia i SIWZ, spełniał warunki udziału w postępowaniu, a jego oferta nie podlegała odrzuceniu. Wyboru dokonano zgodnie z kryteriami oceny ofert. Burmistrz powołał komisję przetargową. Kierownik zamawiającego i członkowie komisji przetargowej złożyli oświadczenia o braku istnienia okoliczności stanowiących podstawę wyłączenia ich z postępowania zgodnie z art. 17 ust. 1 i 2 Pzp.

Przedmiot zamówienia opisano w zatwierdzonej przez Burmistrza SIWZ. Obejmował on sporządzenie: opracowań, map, projektów oraz innych dokumentów.

Z wybranym wykonawcą zawarto umowę 29 maja 2018 r. Zakres świadczenia wynikający z umowy był tożsamy z jego zobowiązaniem wynikającym z oferty.

W dniu 30 listopada 2018 r. wprowadzono „Zmianę nr 1” do umowy, w wyniku której:

- wynagrodzenie wykonawcy zwiększono o 36,9 tys. zł, z kwoty 152,5 tys. zł do 189,4 tys. zł;
- termin wykonania przedmiotu umowy przesunięto z 30 kwietnia 2019 r. na 15 maja 2019 r.

¹¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 2351 ze zm., dalej: „Prawo budowlane”.

¹² Przyjęty uchwałą Nr XXVI/298/2020 Rady Miejskiej w Kruszwicy z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Kruszwica na rok 2021 – opublikowana Dz. Urz. Kuj-Pom. z 2021 r. poz. 137, dalej: „budżet Gminy na 2021 r.”.

¹³ Dalej: „Wojewoda”.

¹⁴ dalej: „umowa o dofinansowanie”.

Zmiana wynikała z ustanowienia 8 lipca 2018 r. przez Radę Ministrów „Rządowego Programu Uzupelniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Drogowej - Mosty dla Regionów”¹⁵, w którym przewidziano, że droga na moście oraz na dojazdach musi mieć parametry techniczne co najmniej dla klasy technicznej „G”, podczas gdy Zamawiający w opisie przedmiotu zamówienia przewidywał opracowanie projektu budowlanego dla klasy technicznej drogi „L”.

Zmianą Nr 2 z 8 marca 2019 r. termin wykonania przedmiotu umowy ustalono na 13 grudnia 2019 r.

Burmistrz wyjaśnił m.in., że w związku z wcześniejszą zmianą przedmiotu zamówienia procedurę uzgodnień należało przeprowadzić ponownie. Wykonawca nie miał wpływu na czas wydawania uzgodnień, które powodowały wstrzymanie prac projektowych do czasu ich uzyskania. Podstawą do zmiany terminu było pismo wykonawcy z wnioskiem o taką zmianę.

(akta kontroli str. 19, 20, 28, 96-170)

W umowie przewidziano kary umowne w wysokości:

- a) 500 zł za każdy dzień opóźnienia w wykonaniu przedmiotu umowy;
- b) 500 zł za każdy dzień opóźnienia w przypadku niedotrzymania przez Wykonawcę terminu usunięcia wad w przedmiocie umowy;
- c) 100 zł za każdy dzień opóźnienia w przypadku niezaktualizowania kosztorysu inwestorskiego i przedmiaru robót;
- d) 100 tys. zł za rozwiązanie umowy przez zamawiającego z przyczyn leżących po stronie wykonawcy.

Przewidziano również możliwość dochodzenia odszkodowania przewyższającego karę umowną, gdyby wartość naliczonej kary nie pokrywała faktycznie poniesionej szkody. Ponadto wykonawca, zgodnie z postanowieniami SIWZ, wniósł zabezpieczenie należytego wykonania umowy. Zabezpieczenie wniesiono we właściwej wysokości, w formie pieniężnej.

Wykonawca był zobowiązany w ramach przedmiotu umowy m.in. do:

- wykonania bezpłatnie jednokrotnej aktualizacji kosztorysu inwestorskiego oraz przedmiaru robót;
- sprawowania nadzoru autorskiego podczas realizacji Inwestycji oraz w okresie gwarancji. Przewidziane w umowie wynagrodzenie obejmowało koszty pełnienia nadzoru.

(akta kontroli str. 149-157)

Przedmiot umowy odebrano 13 grudnia 2019 r., w terminie wskazanym w zmienionej umowie. Obejmował on m.in.:

- a) projekt budowlany;
- b) projekty wykonawcze branż: drogowej, mostowej, sanitarnej, elektrycznej i telekomunikacyjnej;
- c) informację dotyczącą bezpieczeństwa i ochrony zdrowia;
- d) specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót budowlanych¹⁶;
- e) przedmiary robót;
- f) kosztorys inwestorski.

Odebrana od wykonawcy dokumentacja wymieniona powyżej w lit. a – d spełniała wymagania § 4, § 5, §11, § 12 i § 13 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 2 września 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji

¹⁵ Uchwała Nr 93/2018 Rady Ministrów z dnia 9 lipca 2018 r. – opublikowana na [stronie internetowej Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej](#) (dostęp 19 kwietnia 2022 r.).

¹⁶ Dalej: „STWiORB”.

projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego¹⁷. Przedmiar robót w zakresie branży mostowej nie zawierał spisu działów, o których mowa w § 8 ust. 1 rozporządzenia z 2004 r. Kosztorys inwestorski obejmujący wszystkie branże zawierał dane wymagane § 7 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 18 maja 2004 r. w sprawie określenia metod i podstaw sporządzania kosztorysu inwestorskiego, obliczania planowanych kosztów prac projektowych oraz planowanych kosztów robót budowlanych określonych w programie funkcjonalno-użytkowym¹⁸. Wykonawca nie przekazał w wymaganym umową terminie pozwolenia wodnoprawnego.

Nieprawidłowości dotyczące odbioru przedmiaru robót niezawierającego wymaganych danych oraz nieprzekazania przez wykonawcę pozwolenia wodnoprawnego, opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Wykonawcy wypłacono wynagrodzenie w prawidłowej wysokości, wynikającej ze zmienionej umowy.

(akta kontroli str. 19-20, 26, 28, 41, 117-123, 149-158, 166-185, 322, 565-570)

Projekty budowlane¹⁹ zostały sporządzone oraz sprawdzone przez osoby posiadające odpowiednie uprawnienia.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy decyzją z 16 listopada 2018 r., orzekł o braku potrzeby przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko dla Inwestycji.

(akta kontroli str. 20, 92-94)

W czasie wykonywania Inwestycji wprowadzono zmiany do projektu budowlanego, które nie były istotne i nie powodowały zwiększenia wynagrodzenia wykonawcy robót budowlanych. Zakres zmian opisano w Obszarze 3 wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 255-267, 399-414)

1.4. Starosta Inowrocławski decyzją z 13 marca 2020 r. udzielił zezwolenia na realizację inwestycji drogowej²⁰. ZRID otrzymano w terminie pozwalającym na zawarcie z Wojewodą umowy o dofinansowanie zadania oraz na wyłonienie wykonawcy i rozpoczęcie robót budowlanych w terminie wynikającym z tej umowy. Przewidziano w niej rozpoczęcie Inwestycji nie później niż do 31 stycznia 2021 r. W dzienniku budowy podano m.in., że: 27 stycznia 2021 r. kierownik budowy przejął obowiązki i plac budowy od inwestora. Nie wystąpiły odstępstwa od zatwierdzonej dokumentacji projektowej skutkujące koniecznością uzyskania nowego ZRID lub jego zmiany.

W ww. dokumencie wymieniono nieruchomość stanowiącą własność Powiatu Inowrocławskiego, na której miała być realizowana Inwestycja. Znajdowała się na niej droga powiatowa i Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu wyraził zgodę na czasowe dysponowanie nieruchomością na cele budowlane zgodnie z art. 32 ust. 4 pkt 2 Prawa Budowlanego.

(akta kontroli str. 20, 65-91, 255-267, 399-414)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

¹⁷ Dz. U. z 2013 r. poz. 1129 – akt uchylony z dniem 1 stycznia 2022 r., dalej: „rozporządzenie z 2004 r.”

¹⁸ Dz. U. Nr 130, poz. 1389.

¹⁹ Wielobranżowy i wykonawcze w poszczególnych branżach (drogowa, mostowa, sanitarna, elektryczna, telekomunikacyjna).

²⁰ Dalej: „ZRID”.

1. Umowę o dofinansowanie Inwestycji zawarto z Wojewodą pomimo, że w chwili jej podpisywania nie zostały dołączone do niej załączniki wprost w niej wymienione.

Powyższe skutkowało brakiem wiedzy o pełnej treści umowy. Nieposiadanie załączników świadczy o niezachowaniu rzetelności przy wykonywaniu obowiązków służbowych. Zgodnie z postanowieniami umowy Gmina miała przekazywać harmonogram, oświadczenia i wnioski sporządzone zgodnie ze wzorami do umowy.

Burmistrz wyjaśnił m.in., że Gmina nie otrzymała wzorów druków będących wskazanymi załącznikami do umowy. Wymagane dokumenty zgodnie z umową i ustaleniami z Wojewodą zostały w formie odrębnej korespondencji złożone w różnych okresach.

(akta kontroli str. 23, 26, 65-74)

2. Od wykonawcy zamówienia, którego przedmiotem było opracowanie dokumentacji projektowej dla Inwestycji odebrano przedmiar robót w zakresie branży mostowej, który nie zawierał spisu działów przedstawiającego podział wszystkich robót budowlanych na grupy według Wspólnego Słownika Zamówień, czym naruszono § 8 ust. 1 rozporządzenia z 2004 r.

Burmistrz wyjaśnił m.in., że Zamawiający odbierając dokumentację w sposób niezamierzony nie zweryfikował zgodności karty tytułowej przedmiaru robót branży mostowej. Bezpośrednią przyczyną niezwyfikowania tego elementu był fakt, że termin naboru wniosków o dofinansowanie zadań mostowych ze środków Funduszu Dróg Samorządowych w 2020 roku upływał 31 marca. W związku z tym, że na Zamawiającym ciążył obowiązek uzyskania decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji będącej warunkiem koniecznym do złożenia wniosku aplikacyjnego działań on w trybie pilnym powodującym brak możliwości należytej weryfikacji.

(akta kontroli str. 23, 26, 117-118, 123, 170-178)

3. Od wykonawcy zamówienia na opracowanie dokumentacji projektowej dla zadania inwestycyjnego budowa mostu nie żądano zapłaty kar umownych z tytułu opóźnienia w wykonaniu przedmiotu zamówienia w kwocie 30 500,00 zł.

Zgodnie z Podrozdziałem 3.1 pkt 1 ppkt 9 Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia; pkt 1.1. ppkt 9 załącznika „Opis przedmiotu zamówienia” do SIWZ i § 1 ust. 4 pkt 9 umowy z dnia 29 maja 2018 r., przedmiot zamówienia obejmował uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego.

W § 7 ust. 1 pkt 2 umowy w brzmieniu wynikającym ze „Zmiany nr 2” z 8 marca 2019 r. ustalono, że przedmiot umowy w powyższym zakresie miał zostać wykonany do 13 grudnia 2019 r.

Pozwolenie wodno-prawne wydano 12 lutego 2020 r., czyli 61 dni po przewidzianym w umowie terminie wykonania umowy.

Zgodnie z § 12 pkt 1 umowy wykonawca miał zapłacić zamawiającemu 500 zł kary umownej za każdy dzień opóźnienia w wykonaniu przedmiotu umowy.

Burmistrz wyjaśnił m.in., że Zamawiający odbierając dokumentację projektową dla przedmiotowego zadania uznał, że nie zachodzą przesłanki do naliczenia kar umownych. Złożenie wniosku o udzielenie pozwolenia wodnoprawnego należy przyjąć za wystarczające w zaistniałych okolicznościach. Ponadto sytuacja powodująca konieczność złożenia wniosku o dofinansowanie wymusiła na zamawiającym natychmiastowe działania. Wskazał, że:

- czas wydawania pozwolenia wodnoprawnego uległ znacznemu wydłużeniu nie z winy wykonawcy a w związku z reorganizacją organu je wydającego;

- zamawiający nie dokonał zmiany terminu w związku z powyższym, ponieważ nie otrzymałby pozostałych dokumentów projektowych niezbędnych do uzyskania decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej. Decyzja ta była warunkiem koniecznym do złożenia wniosku aplikacyjnego o dofinansowanie zadań mostowych ze środków Funduszu Dróg Samorządowych w 2020r. Termin ten upływał 31 marca. Wniosek został złożony w ostatnim dniu naboru.

W przedstawionych okolicznościach pozyskanie dofinansowania było sprawą priorytetową dla Zamawiającego. Gdyby podjęto inne działania lub nie wykonano ich w trybie pilnym budowa mostu nie zostałaby zrealizowana. Samorząd nie dysponował własnymi środkami finansowymi w odpowiedniej wysokości. Szczególne okoliczności, które wymusiły na Zamawiającym podjęte działania w sposób wystarczający uzasadniają ich realizację. Dbłość o pilne zadania gminy i konieczność ich realizacji spowodowały możliwość zakończenia i rozliczenia największej inwestycji w ostatnich dwudziestu latach kruszwickiego samorządu. Inwestycja ta była również pierwszą i jedyną skierowaną do realizacji w pierwszej edycji programu mosty dla regionów w Województwie Kujawsko – Pomorskim.

(akta kontroli str. 26, 28, 41, 117-123, 149-158, 166-169, 179-185, 565- 573)

NIK zwraca uwagę, że Zamawiający w opisie przedmiotu zamówienia wskazał na konieczność dostarczenia pozwolenia wodnoprawnego oraz zastrzegł w umowie kary umowne z tytułu niedotrzymania terminu wykonania przedmiotu zamówienia. Przedmiot ten opisany w SIWZ oraz w umowie należy traktować jako nierozzerwalną całość. Spełnienie znacznej części świadczenia nie może zostać uznane za dotrzymanie postanowień umowy. Zgodnie z pierwotnym brzmieniem § 7 ust. 1 pkt 1 umowy operat wodnoprawny miał zostać wykonany do dnia 23 listopada 2018 r., tj. po 178 dniach. Zmianą nr 1 termin przedłużono do 15 maja 2019 r., tj. o dodatkowe 173 dni. Zmianą nr 2 przedłużono do 13 grudnia 2019 r., tj. o kolejne 212 dni. Termin wykonania przedmiotu zamówienia został dwukrotnie zmieniony w sposób wskazany przez wykonawcę. Wniosek o udzielenie pozwolenia złożono 5 listopada 2019 r. Wykonawca złożył ofertę w postępowaniu i znał zakres przedmiotu zamówienia, termin wykonania oraz spełniał warunki udziału w postępowaniu, w tym dotyczące posiadania zdolności technicznej lub zawodowej. Należy podkreślić, że w umowie przewidziano dwa terminy wykonania umowy: krótszy do 23 listopada 2018 r. dla zadań określonych w § 1 ust. 4 pkt 1 – 9 (w tym dla uzyskania pozwolenia wodnoprawnego) oraz dłuższy do 30 kwietnia 2019 r. dla pozostałej części przedmiotu zamówienia określonej w § 1 ust. 4 pkt 10-23. Na wniosek wykonawcy przeniesiono uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego do drugiej grupy. Nieotrzymanie pozwolenia wodnoprawnego mogło doprowadzić, jak słusznie wskazał Burmistrz, do przekroczenia terminu składania wniosków o przyznanie dofinansowania. Ryzyko to powstało w związku z niewykonaniem przedmiotu zamówienia w zakładanym terminie. Z powyższego należy wywieść, że Gmina powinna wystąpić do wykonawcy o zapłatę kar umownych. Ze względu na to, że przedmiot zamówienia został w znacznej części wykonany terminowo NIK wskazuje, że Burmistrz miał możliwość podjęcia działań zmierzających do zawarcia ugody na podstawie art. 54a ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²¹, co pozwoliłoby na naliczenie kary adekwatnej do stopnia niewykonania umowy.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia dokonanie przed przystąpieniem do realizacji Inwestycji analizy i oceny stanu technicznego istniejącego mostu, obejmującej warianty dalszego postępowania oraz koszty. W strukturze organizacyjnej Urzędu prawidłowo

²¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 1643, ze zm., dalej: „uofp”.

przypisano zadania, obowiązki oraz uprawnienia związane z planowaniem i przygotowaniem Inwestycji. Prawidłowo zorganizowano proces budowy zapewniając opracowanie projektów oraz wykonanie i odbiór robót budowlanych przez osoby o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych. Środki na realizację zaplanowano we właściwej wysokości. Stwierdzono jednak nieprawidłowość, dotyczącą nieposiadania załączników do umowy o dofinansowanie, co świadczy o braku zachowania należytej rzetelności przy zawieraniu umowy. Opracowanie dokumentacji projektowej dla zadania inwestycyjnego budowy mostu powierzono wykonawcy wyłonionemu po przeprowadzeniu przetargu nieograniczonego zgodnie z postanowieniami Pzp. Wystąpiły nieprawidłowości dotyczące odebrania przedmiaru robót mostowych, który nie zawierał części wymaganych danych oraz niewystąpienia do wykonawcy z żądaniem zapłaty kary umownej w kwocie 30 500,00 zł z tytułu opóźnienia w wykonaniu przedmiotu zamówienia.

2. Wybór wykonawcy inwestycji.

2.1. Wykonanie zadania inwestycyjnego budowy mostu powierzono wykonawcy wyłonionemu po przeprowadzeniu przetargu nieograniczonego, o którym mowa w art. 39 Pzp.

Opis stanu
faktycznego

W wyniku kontroli prawidłowości udzielania zamówienia ustalono m.in., że:

1) opracowano SIWZ, która zawierała elementy wymagane art. 36 Pzp. Specyfikację zmieniono dwukrotnie²². Zmiany zamieszczono na stronie internetowej²³. Pierwszej dokonano w wyniku udzielenia odpowiedzi na zapytania wykonawców. Dotyczyła ona m.in.:

- warunku udziału w postępowaniu w zakresie zdolności technicznej lub zawodowej;
- terminu wniesienia wadium oraz składania i otwarcia ofert (zmieniono go z 16 listopada 2020 r. na 19 listopada 2020 r.);
- zapisu w zakresie kryterium oceny ofert.

Kolejną zmianę wprowadzono w przedmiocie terminów wniesienia wadium oraz składania i otwarcia ofert, które zmieniono z 19 listopada 2020 r. na 27 listopada 2020 r. Była ona spowodowana koniecznością udzielenia odpowiedzi na zapytania wykonawców do SIWZ. Ostatniej udzielono 25 listopada 2022 r., tj. na dwa dni przed upływem terminu składania ofert zgodnie z art. 38 ust. 1 pkt 3 Pzp;

2) Zamawiający wszczął postępowanie w trybie przetargu nieograniczonego zamieszczając 29 października 2020 r. ogłoszenie o zamówieniu:

- w Biuletynie Zamówień Publicznych;
- na stronie internetowej;
- w Urzędzie (do 27 listopada 2020 r., tj. terminu otwarcia ofert).

W powyższy sposób zamieszczono ogłoszenia o zmianie ogłoszenia z 5 i 16 listopada 2020 r. Wynikały one ze zmian treści SIWZ prowadzących do zmiany treści ogłoszenia zgodnie z art. 38 ust. 4a Pzp.

Ogłoszenie o zamówieniu oraz ogłoszenia zmieniające zawierały treść wymaganą art. 41 Pzp.

Wartość zamówienia ustalono w dniu 27 października 2020 r. w wysokości 13 802,6 tys. zł, na podstawie kosztorysu inwestorskiego z 20 października 2020 r. Wartość zamówienia przeliczona przy zastosowaniu prawidłowego kursu euro

²² 5 listopada 2020 r. i 16 listopada 2020 r.

²³ [Strona internetowa Platforma zakupowa podstrona Platformy zakupowej](#) (stan na: 26 września 2022 r.).

4,3117²⁴ wynosiła 3 233 tys. euro, w związku z czym Zamawiający nie był zobowiązany do przekazywania ogłoszeń Urzędowi Publikacji Unii Europejskiej;

3) Burmistrz powołał 29 października 2020 r. komisję przetargową. W jej skład weszły m.in. osoby przygotowujące postępowanie. Kierownik zamawiającego oraz członkowie komisji złożyli oświadczenia o braku istnienia okoliczności stanowiących podstawę wyłączenia ich z postępowania wymagane art. 17 ust. 2 Pzp;

4) Zamawiający żądał wniesienia wadium, którego kwotę określono na 250 tys. zł, zgodnie z art. 45 ust. 4 Pzp. Wykonawcy przystępujący do postępowania wnieśli wadium w wymaganej wysokości;

5) Zamawiający wybrał najkorzystniejszą ofertę na podstawie kryteriów oceny ofert określonych w SIWZ zgodnie z art. 91 ust. 1 Pzp. W SIWZ przewidziano kryteria odnoszące się do:

- ceny,
- okresu rękojmi za wady i gwarancji jakości,
- doświadczenia kierownika budowy w specjalności inżynierskiej mostowej bez ograniczeń.

Były one zgodne z art. 91 ust. 2 Pzp.

Treść wybranej oferty odpowiadała wymogom SIWZ. Zamawiający zgodnie z art. 24aa ust. 1 Pzp najpierw dokonał oceny ofert, a następnie zbadał, czy wykonawca, którego oferta została oceniona jako najkorzystniejsza nie podlegał wykluczeniu oraz czy spełniał warunki udziału w postępowaniu. Zgodnie z SIWZ sprawdzenia dokonano na podstawie oświadczeń o:

- spełnieniu warunków wskazanych w art. 22 ust. 1 pkt. 2 Pzp,
- braku podstaw do wykluczenia z postępowania o udzielenie zamówienia w okolicznościach, o których mowa w art. 24 ust. 1 Pzp.

Wybrany wykonawca przedłożył wymagane wykazy robót budowlanych oraz osób, skierowanych przez niego do realizacji zamówienia publicznego i spełniał warunki udziału w postępowaniu.

6) wykonawcy biorący udział w postępowaniu nie skorzystali ze środków ochrony prawnej;

7) sporządzono protokół postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, który zawierał dane wymagane art. 96 ust. 1 Pzp;

(akta kontroli str. 187-189, 191, 192-247)

Z wybranym wykonawcą zawarto umowę w terminie 12 dni od przesłania zawiadomienia o wyborze najkorzystniejszej oferty, tj. zgodnym z art. 94 ust. 1 pkt 2 Pzp. Zakres świadczenia wykonawcy wynikający z umowy był tożsamy z jego zobowiązaniem wynikającym z oferty. Termin rozpoczęcia wykonywania przedmiotu umowy ustalono na dzień jej zawarcia, tj. 20 stycznia 2021 r., a zakończenia na 29 października 2021 r. Były one tożsame z określonymi w dokumentacji przetargowej. W umowie nie wskazano terminów realizacji poszczególnych elementów zamówienia. Przewidziano wynagrodzenie w wysokości 10 365,8 tys. zł zgodnie z ofertą. Zgodnie z SIWZ okres rękojmi za wady i gwarancji jakości stanowił jedno z kryteriów oceny ofert. Wybrany wykonawca zaoferował 60 miesięczny okres, który zawarto w umowie.

²⁴ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2017 r. w sprawie średniego kursu złotego w stosunku do euro stanowiącego podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych (Dz. U. poz. 2477), akt uchylony z dniem 1 stycznia 2020 r.

Nie zawarto umów na roboty dodatkowe w związku z realizacją przedmiotowej Inwestycji.

(akta kontroli str. 189, 202-204, 255-267)

Umowa z wykonawcą robót budowlanych zawierała zapisy zabezpieczające interesy zamawiającego, w tym postanowienia dotyczące rękojmi za wady i gwarancji, kar umownych z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zamówienia oraz możliwości dochodzenia odszkodowania.

W § 22 umowy o roboty budowlane zawarto zapisy pozwalające zamawiającemu na odstąpienie od umowy.

Wykonawca wniósł wymagane SIWZ oraz § 15 umowy zabezpieczenie należytego wykonania umowy w formie gwarancji ubezpieczeniowej, w wysokości 518,3 tys. zł, co stanowiło 5% przewidzianego wynagrodzenia. Zabezpieczenie z tytułu rękojmi za wady wykonawca ustanowił w kwocie 155,5 tys. zł, co stanowiło 30% zabezpieczenia należytego wykonania umowy. Wysokość wniesionego zabezpieczenia odpowiadała wymaganiom SIWZ oraz była zgodna z art. 150 ust. 2 i 151 ust. 2 Pzp. Zabezpieczenie zawierało zapisy ograniczające uprawnienia Zamawiającego do zaspokojenia roszczeń z tego zabezpieczenia w okresie od 20 stycznia 2021 r. do 28 listopada 2021 r. wyłącznie z tytułu zapłaty wymagalnych kar umownych w związku z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem umowy, czym naruszono art. 147 ust. 2 Pzp, co opisano poniżej w Sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 189-190, 240, 255-269)

Specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót budowlanych²⁵ poszczególnych branż precyzowały wymagania dotyczące materiałów wbudowywanych oraz badania tych materiałów, a także warunków atmosferycznych przy wykonywaniu robót drogowych zgodnie z § 12 – 14 rozporządzenia z 2004 r., w tym obowiązki zachowania dopuszczalnych wartości temperatury m.in. podczas transportu mieszanki mineralno-asfaltowej. Określono również warunki wykonywania robót w okresie deszczów i mrozów. W STWiORB przewidziano, że badania prawidłowości wykonania poszczególnych warstw będą polegały na sprawdzeniu przestrzegania ograniczeń dotyczących wbudowania gruntów w okresie deszczów i mrozów.

(akta kontroli str. 189)

Zgodnie ze STWiORB wykonawca był zobowiązany do opracowania programu zapewnienia jakości i przedstawienia go do akceptacji inżyniera lub kierownika projektu. Zamawiający zabezpieczył sobie możliwość dokonywania badań laboratoryjnych we własnym zakresie. Inżynier projektu lub Kierownik projektu byli uprawnieni do dokonywania kontroli, pobierania próbek i badania materiałów w miejscu ich wytwarzania/pozyskiwania, a Wykonawca i producent materiałów byli zobowiązani udzielić niezbędnej pomocy. Mogli oni również zlecić, samodzielnie lub poprzez wykonawcę, przeprowadzenie powtórnych lub dodatkowych badań niezależnemu laboratorium. W takim przypadku całkowite koszty tych badań i pobierania próbek miał ponieść wykonawca.

(akta kontroli str. 189-190)

Zgodnie z § 3 ust. 2 pkt 16 umowy wykonawca był zobowiązany do zgłoszenia inspektorowi nadzoru inwestorskiego robót ulegających zakryciu lub zanikających. W umowie określono terminy i zasady przeprowadzenia odbioru końcowego oraz

²⁵ Dalej: „STWiORB”.

dokumenty do odbioru końcowego. Zawarto również zasady usunięcia wad stwierdzonych przy odbiorze końcowym.

W STWiORB przewidziano, że odbiór robót zanikających i ulegających zakryciu miał zostać dokonany w czasie umożliwiającym wykonanie ewentualnych korekt i poprawek bez hamowania ogólnego postępu robot. Odbioru robót miał dokonać inspektor nadzoru. Gotowość danej części robót do odbioru wykonawca był zobowiązany zgłosić wpisem do dziennika budowy z jednoczesnym powiadomieniem inspektora nadzoru. Był on zobowiązany do niezwłocznego przeprowadzenia odbioru, nie później niż w ciągu trzech dni od daty zgłoszenia. Podstawą do oceny jakości i liczby robót ulegających zakryciu miały być dokumenty zawierające komplet wyników badań laboratoryjnych oraz przeprowadzone pomiary, które należało skonfrontować z: dokumentacją projektową, specyfikacjami technicznymi i uprzednimi ustaleniami.

(akta kontroli str. 191, 255, 256)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Zabezpieczenie należytego wykonania umowy, wniesione w formie gwarancji ubezpieczeniowej, zawierało zapisy ograniczające uprawnienia Zamawiającego do zaspokojenia roszczeń z tego zabezpieczenia w okresie od 20 stycznia 2021 r. do 28 listopada 2021 r. wyłącznie z tytułu zapłaty wymagalnych kar umownych w związku z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem umowy, czym naruszono art. 147 ust. 2 Pzp.

Burmistrz wyjaśnił m.in., że przepisy Pzp nie regulują kwestii związanych z roszczeniami z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zamówienia publicznego, odsyłając w tym zakresie, do przepisów Kodeksu cywilnego²⁶. Ustawodawca nie określił, jakich konkretnie roszczeń w ramach roszczeń z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy może dochodzić Zamawiający od wykonawcy. W ocenie Zamawiającego katalog kar określonych w umowie był wystarczający dla uznania prawidłowości wniesionego zabezpieczenia.

(akta kontroli str. 23, 26, 240, 261, 268, 269)

NIK wskazuje, że funkcją instytucji zabezpieczenia jest umożliwienie zamawiającemu zaspokojenia jego roszczeń wynikłych z niewłaściwego wywiązania się wykonawcy ze zobowiązania określonego treścią umowy w sprawie zamówienia publicznego, poprzez pokrycie ich z kwoty zabezpieczenia bez konieczności występowania na drogę sądową. Zgodnie z art. 471 Kodeksu cywilnego dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. Uprawnienia przysługujące wierzycielowi w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania uregulowano w działach II i III tytułu VII księgi trzeciej Kodeksu cywilnego zatytułowanych "Skutki niewykonania zobowiązań" oraz "Wykonanie i skutki niewykonania zobowiązań z umów wzajemnych"²⁷ i nie ograniczają się wyłącznie do zapłaty kar umownych. Celem tego zabezpieczenia jest zapewnienie zamawiającemu ścisłości roszczeń, przysługujących mu m.in. z tytułu odszkodowań, kar umownych, wykonania zastępczego²⁸. Zgodnie z § 15 ust. 2 umowy o roboty budowlane zabezpieczenie było przeznaczone na zabezpieczenie

²⁶ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1360, ze zm.), dalej: „Kodeks cywilny”.

²⁷ Opinia prawna zamieszczona na [portalu Urzędu Zamówień Publicznych](#) „Należności jakie mogą być pokryte środkami z zabezpieczenia należytego wykonania umowy”.

²⁸ I. Skubiszak-Kalinowska [w:] E. Wiktorowska, I. Skubiszak-Kalinowska, *Prawo zamówień publicznych. Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2020, art. 147.

roszczeń z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, bez ograniczania możliwości skorzystania z niego wyłączenie do zapłaty kar umownych.

(akta kontroli str. 261)

OCENA CZĄSTKOWA

Prawidłowo, zgodnie z przepisami Pzp, wyłoniono wykonawcę Inwestycji, który przedstawił ofertę odpowiadającą treści ogłoszenia o zamówienie i SIWZ. Wyboru dokonano zgodnie z kryteriami oceny ofert. Właściwie opisano przedmiot zamówienia oraz ogłoszono wszczęcie postępowania. Stwierdzono nieprawidłowość polegającą na przyjęciu zabezpieczenia należytego wykonania umowy w formie gwarancji ubezpieczeniowej, która zawierała zapisy ograniczające uprawnienia zamawiającego do zaspokojenia roszczeń wyłącznie z tytułu zapłaty wymagalnych kar umownych w związku z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem umowy, czym naruszono art. 147 ust. 2 Pzp.

OBSZAR

3. Przebieg inwestycji i nadzór nad realizacją procesów inwestycyjnych.

Opis stanu
faktycznego

3.1. Roboty budowlane zostały rozpoczęte w terminie wynikającym z umowy o dofinansowanie. Plac budowy został przekazany wykonawcy 27 stycznia 2021 r. Zakończenie robót zgłoszono, wpisem do dziennika budowy potwierdzonym przez inspektora nadzoru, 12 października 2021 r. W trakcie odbioru końcowego nie stwierdzono wad i usterek. Prace budowlane wykonano terminowo oraz zgodnie z harmonogramem bazowym. Zaplanowany cel Inwestycji osiągnięto. Stwierdzono m.in., że: zachowano podstawowe parametry użytkowe obiektu; dźwigary stalowe wykonano z profili zgodnych z dokumentacją z zachowaniem projektowanej klasy stali; średnia grubość warstwy wiążącej i warstwy ścieralnej były zgodne z projektem; elementy wyposażenia mostu były zgodne z dokumentacją oraz w dobrym stanie technicznym. Ponadto stwierdzono, że średnia grubość podbudowy z betonu asfaltowego przekraczała dopuszczalne odchyłki, jednakże biorąc pod uwagę pełen układ warstw w danych punktach nie miało to negatywnego wpływu na parametry użytkowe dróg dojazdowych. Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Inowrocławiu²⁹ wydał 28 października 2021 r. zaświadczenie o braku podstaw do wniesienia sprzeciwu³⁰ w związku z zawiadomieniem Gminy o zakończeniu budowy.

(akta kontroli str. 65-74, 255-270, 415-420, 453-459,
574-579, 584-679)

3.2. Zakres rzeczowy Inwestycji na etapie jej realizacji nie uległ zmianie. Nie wykonywano robót dodatkowych oraz uzupełniających. Podczas realizacji robót wprowadzono rozwiązania zamiennie³¹ do dokumentacji projektowej i dotyczyły zmiany: 1) pali betonowych na prefabrykowane wbijane; 2) blachownic spawanych na dźwigary walcowane, z dostosowaniem płyty pomostu, niwelety oraz rzędnych kanalizacji deszczowej; 3) poprzecznic stalowych na betonowe podporowe. Zastosowane rozwiązania, jako zmiany nieistotne w stosunku do zatwierdzonego

²⁹ Dalej: „PINB”.

³⁰ Zgodnie z art. 31zy¹ ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem covid-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2095, ze zm.), w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 przepisów art. 55 ust. 1 pkt 1 i 3 Prawo Budowlane nie stosuje się, a wnioski o udzielenie pozwolenia na użytkowanie złożone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, jeżeli nie wydano decyzji o pozwoleniu na użytkowanie, traktuje się jak zawiadomienie o zakończeniu budowy, o którym mowa w art. 54 Prawo Budowlane.

³¹ Rozwiązania zamiennie nie miały wpływu na wynagrodzenie wykonawcy.

projektu budowlanego, zostały zatwierdzone przez inspektora nadzoru oraz projektanta. Możliwość dokonania aktualizacji rozwiązań projektowych została przewidziana w umowie z wykonawcą. Wzór umowy stanowił załącznik do SIWZ.

(akta kontroli str. 255-267, 399-414)

3.3. Dla Inwestycji ustanowiony został kierownik budowy oraz kierownicy robót³². Nadzór inwestorski sprawowany był, przez wyłoniony w drodze przetargu nieograniczonego, podmiot zewnętrzny. Wybrano wykonawcę, który przedstawił ofertę odpowiadającą treści ogłoszenia o zamówienia i SIWZ. Ustalono, że spełniał on warunki udziału w postępowaniu, a jego oferta nie podlegała odrzuceniu. Wyboru dokonano zgodnie z kryteriami oceny ofert. Kierownik zamawiającego i członkowie komisji przetargowej złożyli oświadczenia o braku istnienia okoliczności stanowiących podstawę wyłączenia ich z postępowania, o których mowa w art. 17 ust. 1 Pzp. Przedmiot zamówienia opisano w zatwierdzonej przez Burmistrza SIWZ. Umowę zawarto 19 stycznia 2021 r. Zakres świadczenia z niej wynikający był tożsamy ze zobowiązaniem wynikającym z oferty.

W umowie przewidziano kary umowne za:

- potwierdzenie wykonania robót budowlanych niezgodnie ze stanem faktycznym poprzez zwiększenie lub zmniejszenie rzeczywiście wykonanego zakresu robót – w wysokości kwoty przekroczenia lub pomniejszenia w stosunku do wartości robót budowlanych,
- opóźnienie w wykonaniu wskazanych w umowie,
- niewykonanie lub nienależyte wykonanie wskazanych w umowie obowiązków,
- odstąpienie od umowy z przyczyn, za które odpowiadał wykonawca.

Zespół inspektorów nadzoru posiadał odpowiednie kwalifikacje i uprawnienia, tj. bez ograniczeń w specjalności inżynierskiej mostowej i drogowej, w specjalności instalacyjnej w zakresie: sieci, instalacji i urządzeń telekomunikacyjnych, instalacji i urządzeń cieplnych, wentylacyjnych, gazowych, wodociągowych i kanalizacyjnych, instalacji i urządzeń elektrycznych i elektroenergetycznych. Do obowiązków nadzoru inwestorskiego należało m.in.: udział w protokolarnym przekazaniu terenu budowy; prowadzenie nadzoru nad prawidłowym przebiegiem robót budowlanych – pod względem technicznym, jakościowym, organizacyjnym, formalnym i terminowym; prowadzenie regularnych inspekcji na terenie budowy; potwierdzanie faktycznie wykonanych robót oraz kontrolowanie rozliczenia budowy, monitorowanie postępu prac poprzez porównywanie postępu faktycznego z przyjętymi harmonogramami robót, odbiorów i płatności; potwierdzenie usunięcia przez wykonawcę robót budowlanych ewentualnych wad, usterek, niedoróbek; zgłaszanie wszystkich odstępstw i nieprawidłowości dotyczących dokumentacji.

Nadzór inwestorski sprawowany był zgodnie z zawartą umową. Poszczególne etapy budowy, roboty ulegające zakryciu oraz zakończenie prac budowlanych zgłaszane były w dzienniku budowy przez kierowników robót/kierownika budowy, a następnie potwierdzane przez inspektorów nadzoru. Ponadto dla Inwestycji został zapewniony nadzór autorski, w ramach którego projektant uczestniczył m.in. w udzielaniu odpowiedzi na zapytania oferentów do SIWZ oraz wykonał w uzgodnieniu z pracownikami Urzędu dokumentację rozwiązań zamiennych w stosunku do projektu budowlanego. W okresie objętym kontrolą inwestycja nie była przedmiotem kontroli wewnętrznych. W 2020 r. Wojewoda Kujawsko Pomorski przeprowadził kontrolę obejmującą swym zakresem m.in. zgodność dokumentacji projektowej z umową

³² Dla poszczególnych branż: mostowa, drogowa, sanitarna, elektryczna i teletechniczna.

o dofinansowanie. Je wyniki opisano w obszarze piątym wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 149-157, 276-315,415-420,
432-433, 450-452, 502-563)

3.4. Zasady zapewnienia standardu i jakości robót budowlanych zostały zawarte w umowie z wykonawcą, Szczegółowej Specyfikacji Technicznej³³ oraz Planie Zapewnienia Jakości. Nadzór inwestorski odpowiedzialny był m.in. za: sprawdzanie wymaganych atestów, aprobat i gwarancji na materiały oraz urządzenia, ujętych w dokumentacji projektowej i specyfikacjach technicznych zapewniających odpowiednią jakość wykonanych robót i wbudowanych materiałów budowlanych; zapobieganie zastosowania wadliwych i niedopuszczonych wyrobów budowlanych do stosowania w budownictwie oraz kontrolę robót zanikających lub ulegających zakryciu, niezbędnych przeglądów międzyoperacyjnych, prób i sprawdzeń wynikających z dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych lub wskazanych norm. Ponadto, zgodnie z SST, inspektor nadzoru oraz pracownicy Urzędu wyznaczeni do nadzoru nad realizacją Inwestycji byli uprawnieni do dokonywania kontroli, pobierania próbek i badania materiałów w miejscu ich wytwarzania/pozyskiwania.

Burmistrz podał, że nie korzystano z możliwości przeprowadzenia własnych badań laboratoryjnych, ponieważ wykonawca nie wykonywał ich samodzielnie a zlecał je niezależnym i certyfikowanym laboratorium, które zapewniły bezstronność przeprowadzonych badań. Analiza wniosków materiałowych i sprawozdań z badań załączonych do dokumentacji powykonawczej wykazała, m.in., że receptury określające skład mieszanki asfaltowej i betonu uzyskały akceptację inspektorów nadzoru a materiały budowlane użyte do Inwestycji spełniały wymagania SST i dokumentacji projektowej.

(akta kontroli str. 309-315, 433-441, 460-495, 502-563)

3.5. Umowa na roboty budowlane zawierała postanowienia zabezpieczające interes Gminy, tj. kary umowne m.in. za opóźnienia: w wykonaniu przedmiotu umowy oraz w usunięciu wad stwierdzonych w okresie rękojmi lub gwarancji. Wykonawca w wymaganym terminie przedłożył również gwarancję należytego wykonania umowy. Do dnia zakończenia kontroli nie wystąpiły okoliczności stanowiące podstawy do naliczenia kar umownych wykonawcy robót.

(akta kontroli str. 255-269, 434)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

OBSZAR

4. Utrzymanie stanu technicznego obiektów budowlanych.

Opis stanu
faktycznego

4.1. Pierwszy przegląd okresowy obiektu mostowego, polegający m.in. na sprawdzeniu stanu technicznego, elementów budowli i instalacji narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne, został zaplanowany na III kw. 2022 r. Dla Inwestycji, po jej zakończeniu, prowadzona była książka obiektu mostowego, książka drogi i dzienniki objazdów. Analiza ww. dokumentów wykazała, że:

³³ Dalej: „SST”.

- stwierdzone podczas objazdu drogi, w 2021 r. i 2022 r., zalecenia pokontrolne realizowane były niezwłocznie;
- dla drogi gminnej nr 150833C, przed jej przebudową, nie przeprowadzono okresowych kontroli rocznych jej stanu technicznego oraz w 2019 r. kontroli wykonywanej raz na pięć lat, polegającej na sprawdzeniu m.in. przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, jego estetyki oraz otoczenia³⁴. Ponadto przed realizacją Inwestycji nie prowadzono dzienników objazdu ww. drogi gminnej³⁵;
- zalecenia pokontrolne z przeglądu drogi w 2014 r., przeprowadzanego co najmniej raz na pięć lat, zostały wykonane;
- dla obiektu mostowego, po uzyskaniu pozwolenia na użytkowanie, nie ustalono numeru ewidencyjnego (JNI) oraz nie sporządzono karty obiektu mostowego³⁶.

(akta kontroli str. 384-398, 434)

4.2. Burmistrz podał, że po zakończeniu Inwestycji i oddaniu jej do użytkowania nie przeprowadzono napraw i remontów. Podczas okresowych objazdów drogi i mostu nie stwierdzono uszkodzeń. Pierwszy przegląd gwarancyjny zaplanowano na III kw. 2022 r.

(akta kontroli str. 395-397, 434)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Pracownicy Urzędu nie przeprowadzali kontroli okresowych stanu technicznego drogi gminnej nr 150833C przed jej przebudową, czym naruszono art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a) i art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawo budowlane. Zgodnie z ww. przepisami obiekty budowlane powinny być w czasie ich użytkowania poddawane przez właściciela lub zarządcę kontroli okresowej:

- co najmniej raz w roku, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego elementów budowli i instalacji narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania obiektu
- co najmniej raz na pięć lat, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, estetyki obiektu budowlanego oraz jego otoczenia.

Kontrola NIK wykazała, że przed przebudową drogi, przeglądy okresowe wykonywane co najmniej raz w roku nie były przeprowadzane w latach 2011-2020, a przegląd pięcioletni polegający na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, jego estetyki i otoczenia dokonany był tylko w 2014 r.

(akta kontroli str. 384-385, 398)

Burmistrz wyjaśnił, m.in., że okresowe kontrole stanu dróg, nie były prowadzone z uwagi na ograniczone możliwości finansowe Gminy. Przeglądy całego odcinka drogi gminnej nr 150833C zostały zaplanowane w III kwartale bieżącego roku.

(akta kontroli str. 430-434)

2. Dla wybudowanego obiektu mostowego nie ustalono numeru ewidencyjnego JNI, co stanowiło naruszenie § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 lutego 2005 r. w sprawie sposobu numeracji i ewidencji dróg publicznych, obiektów mostowych, tuneli, przepustów i promów oraz rejestru numerów nadanych drogom,

³⁴ Por. stwierdzone nieprawidłowości.

³⁵ Por. stwierdzone nieprawidłowości.

³⁶ Por. stwierdzone nieprawidłowości.

obiektom mostowym i tunelom³⁷. Zgodnie z ww. przepisem zarządca drogi ustala numer ewidencyjny dla obiektów mostowych i tuneli. Numerem ewidencyjnym dla obiektów mostowych i tuneli, zgodnie z § 6 ust. 2 i 3 ww. rozporządzenia, jest JNI nadawany przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad na podstawie zgłoszenia właściwego zarządcy drogi. Przedmiotowy numer ewidencyjny ustalono dopiero w trakcie kontroli NIK, tj. 30 maja 2022 r.

(akta kontroli str. 384, 386-387, 580)

Burmistrz wyjaśnił, m.in., że w trakcie kontroli, 25 kwietnia 2022 r., wystąpił z wnioskiem o nadanie numeru ewidencyjnego JNI.

(akta kontroli str. 430-434)

3. Po zakończeniu Inwestycji nie sporządzono i nie przekazano, w terminie 14 dni od uzyskania pozwolenia na użytkowanie, karty obiektu mostowego do Generalnego Dyrektora. Stanowiło to naruszenie § 14 ust. 1 rozporządzenia w sprawie sposobu numeracji i ewidencji oraz § 4 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 lutego 2005 r. w sprawie trybu sporządzania informacji oraz gromadzenia i udostępniania danych o sieci dróg publicznych, obiektach mostowych, tunelach oraz promach³⁸. Zgodnie z ww. przepisami kartę obiektu mostowego sporządza się i prowadzi w pięciu egzemplarzach, osobno dla: mostów, wiaduktów i estakad, gdy rozpiętość teoretyczna przynajmniej jednego z przęseł jest większa niż 20 m lub całkowita długość obiektu jest równa 50 m lub większa. Dla zrealizowanej Inwestycji rozpiętość teoretyczna przęsła wynosiła 38,0 m. Kartę obiektu mostowego, w czterech egzemplarzach, zarządcy dróg przekazują do Generalnego Dyrektora w terminie 14 dni od dnia uzyskania decyzji o pozwoleniu na użytkowanie obiektu budowlanego.

(akta kontroli str. 384, 386)

Burmistrz wyjaśnił, m.in., że karta obiektu mostowego zostanie opracowana po otrzymaniu Jednolitego Numeru Inwentarzowego mostu i niezwłocznie przekazana do Generalnego Dyrektora.

(akta kontroli str. 430-434)

4. Ewidencja drogi gminnej nr 150833C, przed jej przebudową, prowadzona przez pracowników Urzędu nie zawierała dziennika objazdu drogi, o którym mowa w § 9 ust 1 pkt 2) rozporządzenia w sprawie sposobu numeracji i ewidencji. Kontrola wykazała, że objazdy ww. drogi gminnej realizowane były dopiero od 12 stycznia 2021 r., natomiast w latach 2011-2020 takie przeglądy nie były prowadzone.

(akta kontroli str. 384-385, 391-397)

Burmistrz wyjaśnił, m.in., że droga na odcinku od km 0+940 była wyłączona z użytkowania od 2017 r. do czasu otwarcia nowego mostu, a od km 0+000 do km 0+940 w latach 2019 – 2020 objęta była przebudową.

(akta kontroli str. 430-434)

NIK zauważa, że dokumenty ewidencyjne, zgodnie z § 9 ust. 2 rozporządzenia w sprawie sposobu numeracji i ewidencji, prowadzi się do czasu rozbiórki drogi, w rozumieniu przepisów Prawa budowlanego. Zarówno przed przebudową drogi jak i w jej trakcie, dzienniki objazdu powinny być prowadzone.

³⁷ Dz. U. Nr 67, poz. 582, dalej: „rozporządzenie w sprawie sposobu numeracji i ewidencji”.

³⁸ Dz. U. Nr 67, poz. 583.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia³⁹ działania pracowników Urzędu, którzy zgodnie z przepisami, po zakończeniu Inwestycji, założyli książkę obiektu mostowego. Jako działania nieprawidłowe NIK uznała m.in.: nieprzeprowadzenie kontroli okresowych stanu technicznego drogi gminnej nr 150833C; niesporządzenie w wymaganym terminie karty obiektu mostowego oraz nieustalenie numeru ewidencyjnego JNI dla nowo wybudowanego mostu.

5. Wydatkowanie i rozliczanie środków publicznych na inwestycję.

Opis stanu faktycznego

5.1. Wydatki na realizację Inwestycji zostały poniesione w wysokości przewidzianej w budżecie Gminy na 2021 r. oraz w umowie o dofinansowanie. W budżecie zaplanowano 16 300,8 tys. zł. Na jej wykonanie wraz ze sprawowaniem nadzoru inwestorskiego wydatkowano łącznie 10 444,5 tys. zł., w tym 8 355,6 tys. zł, tj. 80% wydatków, pokryto ze środków otrzymanych z Funduszu Dróg Samorządowych na podstawie umowy zawartej z Wojewodą.

Wydatków na Inwestycję dokonano zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym oraz w wysokości wynikającej z umowy z wykonawcą na roboty budowlane. Badaniem szczegółowym objęto m.in. wszystkie faktury⁴⁰ wystawione przez wykonawcę robót oraz protokoły odbioru robót częściowych. W powyższych sprawach:

- dokumenty księgowe zostały sporządzone i opisane zgodnie z postanowieniami art. 21 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁴¹;
- wysokość wynagrodzenia wynikająca z postępu prac potwierdzana była przez inspektora nadzoru w protokole odbioru częściowego oraz na fakturze;
- wykonawca składał oświadczenia wraz z dokumentami potwierdzającymi zapłatę i rozliczenie z podwykonawcami;
- nie wystąpiły opóźnienia w regulowaniu płatności przez Urząd.

Wypełniono obowiązki wynikające z umowy o dofinansowanie, w tym:

- przesłano Wojewodzie kopie umowy zawartej z wykonawcą oraz dokumentu potwierdzającego rozpoczęcie robót budowlanych⁴² zgodnie z wymogami § 1 ust. 5 i 16 umowy;
- zadanie zrealizowano w terminach przewidzianych w § 2 umowy oraz uzyskano 28 października 2021 r. zaświadczenie o braku podstaw do wniesienia sprzeciwu w związku z zawiadomieniem Gminy o zakończeniu budowy. Nieotrzymanie takiego zaświadczenia stanowiłoby podstawę do zwrotu uzyskanego dofinansowania;
- Wojewodzie przekazano „Zapotrzebowanie na środki Funduszu” oraz „Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji projektu określający termin oddania zadania do użytkowania”. Pierwsze zapotrzebowanie zgodnie z § 3 ust. 3 umowy przesłano w terminie 7 dni od jej podpisania. Wszystkie środki na realizację inwestycji zapotrzebowano w formie zaliczki. Ponadto składano zaktualizowane zapotrzebowanie na środki;

³⁹ W zbadanym zakresie.

⁴⁰ Nr 01/KOBLNIKI/05/2021 z 18 maja 2021 r. na kwotę 2 032,8 tys. zł; nr 02/KOBLNIKI/07/2021 z 27 lipca 2021 r. na kwotę 2 193,7 tys. zł; nr 03/KOBLNIKI/09/2021 z 15 września 2021 r. na kwotę 2 911,9 tys. zł; nr 04/KOBLNIKI/11/2021 z 5 listopada 2021 r. na kwotę 3 227,3 tys. zł.

⁴¹ Dz. U. 2021 r. poz. 217, ze z., dalej: „ustawa o rachunkowości”.

⁴² Przesłano kopię protokołu przekazania placu budowy.

- składano wnioski o rozliczenie płatności we właściwych terminach zgodnie z § 4 ust. 4 umowy. Zachowano 60 dniowy termin rozliczenia dofinansowania od otrzymania ostatniej płatności wynikający z § 4 ust. 9 umowy;
- wnioski zawierały dane wynikające z wystawionych przez wykonawców faktur, dowodów zapłaty, protokołów odbioru częściowego i końcowego oraz zaświadczenia PINB. W sprawozdaniach podano prawidłowe informacje o postępie finansowym zadania, w tym kwotę przysługującego dofinansowania.

Wojewodzie nie przedłożono wymaganych umową o dofinansowanie oświadczeń o zawartych umowach z wykonawcami oraz o zabezpieczeniu środków własnych przeznaczonych na realizację zadania objętego dofinansowaniem, co opisano poniżej w Sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 18-21, 65-74, 316-383)

5.2. W 2020 r. realizacja Inwestycji była przedmiotem kontroli Wojewody i obejmowała zakresem m.in.: sprawdzenie zgodności dokumentacji projektowej z wnioskiem o dofinansowanie oraz z wymogami technicznymi określonymi w Rządowym Programie uzupełniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Drogowej – Mosty dla Regionów; sprawdzenie zgodności realizacji zadania z zapisami umowy o dofinansowanie. Zalecenia pokontrolne dotyczyły zapewnienia wyodrębnienia ruchu pieszych na moście z wykorzystaniem chodnika. Analiza wykazała, że dokumentacja projektowa docelowo zakłada ruch pieszo-rowerowy po projektowym chodniku. Inwestycja nie była przedmiotem kontroli wewnętrznych. Burmistrz podał, że audytor wewnętrzny nie przeprowadzał również oceny systemu zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej w zakresie realizowanej inwestycji drogowo – mostowej.

(akta kontroli str. 432-434, 450-452)

W ostatnich pięciu latach, w Urzędzie, NIK nie przeprowadzał kontroli związanych z prowadzeniem inwestycji, udzielaniem zamówień publicznych i utrzymaniem bezpieczeństwa na drogach.

(akta kontroli str. 429)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:.

Wojewodzie nie przedłożono oświadczenia o zawartych umowach z wykonawcami oraz oświadczenia o zabezpieczeniu środków własnych Beneficjenta przeznaczonych na realizację zadania inwestycyjnego budowy mostu, w wyniku czego nie wykonano zobowiązania wynikającego z § 1 ust. 7 umowy o dofinansowanie.

Oświadczenia powinny zostać sporządzone zgodnie ze wzorami stanowiącymi załączniki nr 3 i 7 do umowy o dofinansowanie.

Burmistrz wyjaśnił m.in., że dokumentem potwierdzającym zabezpieczenie środków własnych przeznaczonych na realizację zadania była uchwała Rady Miejskiej, która stanowiła załącznik do wniosku aplikacyjnego składanego do Ministerstwa Infrastruktury. Umowę na roboty budowlane zawarto 20 stycznia 2021 r. natomiast umowę dotyczącą pełnienia nadzoru inwestorskiego 21 stycznia 2021 r. stąd oświadczenie o zawartych umowach nie mogło zostać przedłożone w dniu zawarcia umowy o dofinansowanie.

(akta kontroli str. 23, 26, 65-74)

NIK wskazuje, że obowiązek przesłania oświadczeń został wprost sformułowany w umowie o dofinansowanie inwestycji. Do wniosku aplikacyjnego załączono uchwałę Rady Miejskiej w sprawie zmian budżecie Gminy na 2020 r., a realizację inwestycji rozpoczęto w 2021 r., tj. gdy obowiązywała uchwała w sprawie budżetu na 2021 r.

Poza tym przesłanie tej uchwały nie zastępuje obowiązku przesłania oświadczenia. Odnośnie oświadczenia o zwartych umowach, to Gmina była zobowiązana do przesłania go po zawarciu umów z wykonawcami, a nie bezpośrednio po podpisaniu umowy z Wojewodą. Samo przesłanie kopii nie wystarczało do wypełnienia postanowień umowy.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Urzędu w zbadanym zakresie. Stwierdzona nieprawidłowość nie miała istotnego wpływu na kontrolowaną działalność.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

- Wnioski
1. Podjęcie działań zapewniających kompletność treści zawartych umów.
 2. Podjęcie działań zmierzających do wyegzekwowania kary umownej.
 3. Żądanie od wykonawców składowania zabezpieczenia należytego wykonania umowy, którego zapisy nie ograniczają uprawnień Gminy.
 4. Terminowe prowadzenie kontroli okresowych stanu technicznego drogi gminnej nr 150833C.
 5. Sporządzenie i przekazanie do Generalnego Dyrektora karty obiektu mostowego.
 6. Podjęcie działań zapewniających wypełnianie wszystkich zobowiązań wynikających z umów, na podstawie których Gmina otrzymuje dofinansowanie.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, 30 września 2022 r.

Kontroler
(-) Andrzej Szulc
główny specjalista kontroli
państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy
p.o. Dyrektor
(-) Tomasz Sobecki